

Onderzoekbeschrijving

De provincie Noord-Brabant heeft het PON gevraagd een derde meting uit te zetten onder Brabanders om de maatschappelijke effecten van het coronavirus in beeld te brengen. Naast de directe en de te verwachten economische effecten, wil de provincie weten hoe Brabanders de aanwezigheid van het virus en de maatregelen die daartegen worden genomen ervaren. Daarnaast wil de provincie weten wat Brabanders er van vinden dat enkele maatregelen versoepeld worden en andere maatregelen verlengd worden. De resultaten van deze derde meting, vergelijken we met die van de tweede meting en eerste meting.

Het PON heeft, net als bij de eerste en tweede meting, een onderzoek uitgezet onder het Brabantpanel¹. Daarnaast is het onderzoek uitgezet onder de Brabantse panelleden van PanelClix. Dit om de respons te verhogen om uitsplitsingen naar leeftijd en veiligheidsregio mogelijk te maken. De opzet en inhoud van deze vragenlijst is afgestemd in nauwe samenwerking met de provincie Noord-Brabant, de Brabantse veiligheidsregio's en diverse Brabantse gemeenten.

De resultaten van dit onderzoek zijn gewogen naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en veiligheidsregio om de respons ten aanzien van deze kenmerken representatief te maken voor de provincie Noord-Brabant. Dit houdt in dat antwoorden die gegeven worden door deelnemers uit een ondervertegenwoordigde groep iets zwaarder meetellen dan die uit een oververtegenwoordigde groep.

Hieronder vindt u een samenvatting van de resultaten. Deze samenvatting en de volledige resultaten zijn terug te vinden in de rapportage Brabantse Monitor maatschappelijke effecten coronavirus, Resultaten meting 3 (het PON, 2020, publicatienummer 20-36).

¹ Het Brabantpanel is een online panel van zo'n 1.500 Brabanders die enkele keren per jaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan onderzoeken van sociaal-maatschappelijke aard. Het panel wordt beheerd door het PON.

Samenvatting

Respons

De vragenlijst van de derde meting is ingevuld door 2.089 Brabanders (1-meting door 2.050 respondenten, 2-meting door 2.019 respondenten). Met een respons van 2.089 kunnen we betrouwbare uitspraken voor de provincie Noord-Brabant doen en een uitsplitsing maken naar de veiligheidsregio's.

Persoonlijke situatie

De bezorgdheid van respondenten is ten opzichte van eerdere metingen verder afgenomen, van 50% bij de 2^e meting naar 45% bij de 3^e meting. Iets minder dan de helft (46%) geeft aan zich 'rustig' te voelen onder de huidige omstandigheden, net zoals bij de 2^e meting. Het aandeel mensen dat behoorlijk aangedaan is door de situatie is afgenomen ten opzichte van de tweede meting. De gemiddelde score is verbeterd van een 6,6 bij de eerste meting naar een 5,8 bij de derde meting (hoe hoger het cijfer hoe meer aangedaan mensen zijn).

Brabanders waarderen hun leven gemiddeld met een 7,0. Drie op de vier respondenten geven aan dat zij op dit moment even tevreden zijn met het leven als ten tijde van de 2-meting (drie weken geleden). Voor 11% is deze score verbeterd. Voor ruim drie kwart van de Brabanders geldt eveneens dat de eenzaamheidsgevoelens onveranderd zijn ten opzichte van de 2^e meting. 14% geeft aan zich nu eenzamer te voelen dan twee weken geleden, dat was bij de 2-meting nog 18%.

Het aandeel mensen met klachten (respondent zelf of iemand in het huishouden) is afgenomen ten opzichte van de eerste meting: nu geeft 2,2% aan zelf klachten te ondervinden die kunnen wijzen op coronabesmetting (koorts, benauwdheid of hoesten).

Persoonlijke situatie naar leeftijd en veiligheidsregio

Respondenten met een leeftijd tussen de 30 en 44 jaar (5,6) en 45 en 54 jaar (5,6) zijn minder aangedaan door de huidige situatie. Respondenten van 70 jaar en ouder juist meer dan gemiddeld (6,2). Daarnaast voelen respondenten in de leeftijd tussen 18 en 44 jaar zich vaker gespannen/gestrest. Respondenten van 55 jaar en ouder geven juist vaker aan bezorgd te zijn en zijn minder vaak blij. Over gevoelens van eenzaamheid is de jongste leeftijdsgroep verdeeld. Zij voelen zich vaker eenzaam dan ten tijde van de 2-meting, maar ook vaker minder eenzaam dan andere leeftijdsgroepen. Deze categorie heeft dus zowel uitschieters in positieve als in negatieve zin. De groep jongeren die zich eenzamer is gaan voelen is wel kleiner geworden: van 49% bij de 1-meting naar 23% bij de 3-meting. Respondenten van 18-29 jaar geven vaker aan iemand in het huishouden te hebben met klachten die kunnen wijzen op coronabesmetting.

Respondenten uit Brabant-Zuidoost geven vaker dan de andere regio's aan dat zij zich boos voelen door de huidige situatie. Respondenten uit Brabant-Zuidoost voelen zich ook vaker eenzaam dan gemiddeld. Respondenten uit Brabant-Noord geven vaker dan de andere regio's aan dat zij iemand met een vastgestelde (dus positief geteste) coronabesmetting buiten hun eigen huishouden kennen en is er ook vaker iemand in hun persoonlijke kring overleden aan de gevolgen van het coronavirus.

Opvolging adviezen en maatregelen

We legden de respondenten een aantal adviezen en maatregelen voor en vroegen hen in hoeverre zij deze adviezen opvolgen. Bij de 2-meting zagen we een daling van het aantal mensen dat zich altijd aan de adviezen houdt. Deze trend heeft zich doorgezet bij de 3-meting. Vrijwel op alle adviezen zien we een daling van het aantal mensen dat het advies 'altijd' opvolgt. In aansluiting hierop geeft de ruime meerderheid van de Brabanders (70%) aan dat ze merken dat mensen zich minder aan de adviezen houden dan voorheen. Bij de 2-meting was dit nog 42%. Andersom geldt ook dat de groep die merkt dat mensen zich juist meer aan de adviezen houden, kleiner is geworden: van 21% bij de 2^e meting naar 6% bij de 3^e meting.

Respondenten die aangeven adviezen meestal niet of nooit op te volgen, vroegen we naar hun reden hiervoor. 16% geeft aan meestal niet of nooit 'zoveel mogelijk thuis te kunnen werken'. Reden hiervoor: thuiswerken is niet mogelijk of ze werken buiten of in een vitaal beroep. Het zoveel mogelijk thuisblijven, ook zonder klachten, wordt door 12% meestal niet of nooit gedaan. Een aantal geeft aan dat ze genoodzaakt zijn de deur uit te gaan vanwege werk of boodschappen. Sommige willen er op uit, een frisse neus te halen of even langs familie of vrienden.

Opvolging adviezen en maatregelen naar leeftijd en veiligheidsregio

Respondenten tot 44 jaar volgen de adviezen en maatregelen minder vaak op dan andere leeftijdsgroepen. Respondenten van 55 jaar en ouder volgen deze juist vaker op. Grote verschillen zitten bijvoorbeeld in het houden van 1,5 meter afstand. 23% van de respondenten tussen de 18 en 29 jaar doet dit altijd. Bij respondenten van 70 jaar en ouder ligt dit percentage een stuk hoger; 60%. Respondenten tussen de 45 en 69 jaar hebben vaker het idee dat minder mensen zich in de afgelopen 3 weken aan de adviezen houden.

Er zijn nauwelijks verschillen in het opvolgen van de adviezen tussen de verschillende veiligheidsregio's.

Versoepelingen

De meerderheid van de Brabanders (variërend van 63% tot 83%) vindt het goed dat de vier maatregelen, zoals benoemd tijdens de persconferentie van woensdag 6 mei, zijn versoepeld. 3% tot 7% vindt de versoepeling geen goede zaak. In diezelfde persconferentie is ook een aantal versoepelingen aangekondigd per 1 juni en 1 juli, mits het coronavirus onder controle blijft. Tussen de 49% en 62% van de Brabanders vindt het goed dat de zes aangekondigde maatregelen per 1 juni versoepeld gaan worden. 6% tot 12% vindt dit niet goed. De versoepelingen dat het voortgezet onderwijs weer open gaat en dat musea en monumenten open mogen, worden het meest gewaardeerd. Over de twee aangekondigde maatregelen die versoepeld gaan worden per 1 juli zijn de Brabanders wat meer verdeeld.

Hierbij gaat het om het openen van gedeelde sanitaire voorzieningen op campings en het uitbreiden van het maximum aantal bezoekers naar 100 personen voor o.a. bioscopen, restaurants en culturele instellingen. Zo'n 40% vindt het goed dat deze maatregelen versoepeld gaan worden, maar ongeveer een even zo groot deel heeft hier twijfels over.

We hebben de respondenten vervolgens gevraagd of zij gebruik gaan maken van de versoepelingen of eerst nog even afwachten. Ongeveer de helft gaat op korte termijn naar de kapper of schoonheidsspecialist of heeft deze al bezocht. Voor bezoek aan fysio, diëtist of masseur geldt dit voor een kwart van de respondenten. Over de aangekondigde versoepelingen per 1 juni is de meerderheid afwachtend. Zo geeft ruim een kwart aan nog te wachten met bezoek aan terras of restaurant en 23% het nog niet te weten. 22% doet dit zodra het weer kan. De meerderheid geeft daarnaast aan per 1 juni niet te gaan reizen met het openbaar vervoer (met verplicht niet-medisch mondkapje).

Ongeveer de helft van de respondenten geeft tot slot aan dat de volgende maatregelen eerder dan nu aangekondigd versoepeld kunnen worden: sluiten van sport- en fitnessclubs tot 1 september, geen bezoek toegestaan aan verpleeghuizen.

Versoepelingen naar leeftijd en veiligheidsregio

Respondenten tussen de 18 en 29 jaar vinden het minder vaak goed dat er maatregelen per 11 mei versoepeld zijn. Respondenten van 55 jaar en ouder vinden dit juist vaker wel goed. Hetzelfde geldt in iets mindere mate voor de aangekondigde versoepelingen per 1 juni. De helft van de versoepelingen worden door respondenten tussen de 18 en 29 jaar minder vaak goed gevonden. Respondenten van 55 jaar en ouder wijken hier niet opvallend af van de andere leeftijdsgroepen. We zien hetzelfde beeld wanneer we vragen of men verwacht gebruik te gaan maken van de versoepelingen per 11 mei en 1 juni. Respondenten tussen de 18 en 29 jaar geven minder vaak op korte termijn gebruik te gaan maken van de versoepelingen op per 11 mei en 1 juni. Respondenten van 55 jaar en ouder verwachten vaker op korte termijn gebruik te maken van de versoepelingen per 11 mei; met name de kapper, schoonheidsspecialisten, pedicure etc. en bezoek aan paramedische beroepen. Respondenten tussen de 45-54 jaar verwachten juist vaker dat ze vanaf 1 juni een restaurant of café en bioscoop, concertzaal en theater bezoeken.

Respondenten uit veiligheidsregio Midden- en West-Brabant vinden het vaker goed dat kappers en schoonheidsspecialisten e.d. weer open zijn per 11 mei. Respondenten uit Brabant-Noord vinden het minder vaak goed dat je per 11 mei zonder klachten naar buiten mag, 1,5 meter afstand in acht nemend en drukte vermijgend. Diezelfde groep geeft wel vaker dan de andere regio's aan op korte termijn gebruik te gaan maken van de kapper, schoonheidsspecialist e.d. of dit al te gedaan te hebben.

Vertrouwen in aanpak crisis door instanties

We zien, sinds de 1^e meting, een dalende trend in het vertrouwen dat Brabanders hebben in alle vier genoemde instanties: rijksoverheid, gemeente, RIVM, de gezondheidszorg en RIVM. De groep mensen met 'veel vertrouwen' is overal kleiner geworden, de groep met 'redelijk wat' en 'weinig' vertrouwen is groter geworden.

Vertrouwen in aanpak naar leeftijd en veiligheidsregio

Het vertrouwen in de diverse instanties is lager bij respondenten van 30 tot en met 44 jaar. Er zijn geen verschillen in de mate van vertrouwen in de aanpak van de coronacrisis door diverse instanties tussen de verschillende veiligheidsregio's.

Zorgen door het coronavirus

We vroegen respondenten in hoeverre zij zich op dit moment zorgen maken over een aantal zaken die spelen vanwege het coronavirus. Net zoals bij de 1^e en 2^e meting maken de meeste mensen zich zorgen over de economische gevolgen van de crisis (45% veel zorgen). Ook maakt bijna 2 op de 5 mensen zich veel zorgen over andere mensen die zich niet aan de adviezen houden en over de duur van deze crisis. Dit is vergelijkbaar met de 2^e meting. De mogelijke komst van een tweede coronagolf baart 38% van de mensen veel zorgen, de helft maakt zich hier enige zorgen om. Zorgen over de zorg (de reguliere zorg in ziekenhuizen, zorg aan coronapatiënten in ziekenhuizen en overige zorg) zijn minder geworden ten opzichte van de tweede meting.

Zorgen door het coronavirus naar leeftijd en veiligheidsregio

Respondenten tussen de 18 en 39 jaar maken zich vaker zorgen over hun geestelijke/mentale gezondheid, hun financiële situatie en hun werksituatie. Respondenten van 55 jaar en ouder maken zich juist vaker zorgen over de economische gevolgen, een kwetsbaar/eenzaam persoon in hun omgeving, om ouderen en kwetsbare mensen in het algemeen, overige zorg en hulp (zoals thuiszorg), de veiligheid in hun woonplaats, om andere mensen die zich niet aan de maatregelen en adviezen houden en de komst van een tweede coronagolf.

Respondenten uit veiligheidsregio Brabant-Noord geven wat vaker dan gemiddeld aan zich zorgen te maken over andere mensen die zich niet aan de maatregelen en adviezen houden. Respondenten uit Midden- en West-Brabant maken zich minder vaak zorgen over de voortgang van hun studie en het onderwijs van hun kind(eren). Respondenten uit Brabant-Zuidoost maken zich wat vaker zorgen over hun geestelijke gezondheid, de gevolgen voor de economie, kwetsbare/eenzame personen in hun buurt en oudere/kwetsbare personen in het algemeen dan gemiddeld.

Positieve gevolgen coronavirus

De coronacrisis heeft niet alleen negatieve gevolgen. We hebben gevraagd welke positieve gevolgen mensen ervaren in deze tijd. Net als bij de 1-meting en 2-meting ervaart een grote groep respondenten (66%) de schonere lucht als positief effect. Daarnaast worden minder files (48%) en meer geluiden van de natuur (47%) door veel respondenten als positief aangemerkt. Meer mensen dan bij de 2-meting ervaren de afgenomen geluidshinder van verkeer en transport als positief (33% bij de 2-meting ten opzichte van 37% bij de 3-meting).

Positieve gevolgen coronavirus naar leeftijd en veiligheidsregio

Respondenten van 55 jaar en ouder ervaren de schonere lucht, de initiatieven die zijn ontstaan, de verminderde geluidsoverlast van verkeer/vliegtuig/trein en de toename van geluiden uit de natuur vaker als positief dan andere leeftijdsgroepen. 18-29 jarigen ervaren de extra beweging in de buitenlucht vaker als positief.

Respondenten uit Brabant-Noord ervaren de tijd van bezinning, de extra tijd met hun kind(eren), de extra tijd voor klussen in huis/tuin en de hulp aan burens/familie/vrienden vaker als positief. Respondenten uit Brabant-Zuidoost ervaren de verminderde geluidsoverlast van (vlieg/trein)verkeer vaker als positief.

Informatievoorziening, communicatie en nieuws

Iets minder dan de helft van de respondenten vindt dat er voldoende informatie wordt verspreid. 69% vindt de verspreide informatie duidelijk. Deze beide groepen zijn kleiner geworden ten opzichte van de 2-meting. Over de hoeveelheid aan verspreide informatie en waarheid van nieuwsfeiten zijn respondenten, net als bij de 2-meting, verdeeld. Zo geeft 31% aan dat er teveel informatie wordt verspreid, 30% is het hiermee (helemaal) oneens. 28% vindt het lastig te onderscheiden welke nieuwsfeiten waar zijn en welke niet, 37% is het hiermee (helemaal) oneens.

Slechts een klein deel van de respondenten heeft een corona gerelateerde vraag gesteld aan een van de genoemde instanties. De meesten van hen konden goed terecht met hun vraag. Bij een enkeling was sprake van onduidelijkheid over de opvolging van maatregelen of adviezen, was de reactie niet duidelijk of wist de instantie niet precies wat er met de hulpvraag moest gebeuren. Tot slot is ongeveer de helft van de Brabanders het nieuws en/of actualiteitenprogramma's niet meer of minder gaan volgen de laatste weken. Meer mensen geven bij de 3-meting aan het nieuws over corona minder te zijn gaan volgen dan ten tijde van de 2-meting (resp. 45% en 40%).

Informatievoorziening, communicatie en nieuws naar leeftijd en veiligheidsregio

Respondenten tussen de 30 en 44 jaar zijn over het algemeen het minst positief over de informatie die op dit moment over het coronavirus wordt verspreid. Zo kunnen zij minder vaak de juiste informatie vinden, zijn minder vaak van mening dat er voldoende informatie wordt verspreid en vinden zij het vaker lastig om te onderscheiden welke nieuwsfeiten waar zijn en welke niet. Veel respondenten in diezelfde leeftijdsgroep zijn de laatste weken het nieuws over corona minder gaan volgen.

Er zijn geen opvallende verschillen in waardering van de communicatie en informatievoorziening over het coronavirus en de coronacrisis tussen de verschillende veiligheidsregio's.